

Elin berättade

Vid studier av husförhörslängder finner man, att en del hemman i Frosta härad utgjordes av en fjärdedels mantal. Så var förhållandet med ett, liggande i den vackert kuperade Långarödsbygden. Oftast blev ett sådant hemman "släktgård". Men jag låter en nu 88-årig dam, fröken Elin Andersson, Önnköping, berätta.

Min far hette Anders Olsson och var född i Star-rarp nr. 10, Frenninge, den 11 januari 1857. Genom äktenskapet 1884 med hemmadottern Hanna Nils Ols, född i Lilla Långaröd nr. 2 1864, blev far bofast på kyrkohemmanet 1/4 mantal. Hannas far var åbon Nils Olsson, född på gården 1827. Jag blev den äldsta i en stor syskonskara, född 1885. Vi var många i familjen, fast vi hade pigor och drängar så fick jag tidigt hjälpa till med allehanda. Man växte upp i en karg natur. Somrarna var härliga, då man sprang i skog och mark och upptäckte alla blomster. Jag var 5 år, när jag lärde mjölka kor och vattna kreatur. Det var roligt att följa med drängarna, när de skulle sätta ut korna på klöverbullen. Ibland åt djuren den färska blasten så de sprängde sig och veterinären måste hämtas. Ja, höstgillan var ett varje år återkommande spektakel. Vi hade ej långt från gården ett linfält, som avmejjades för hand med lie, kärvar uppsattes till torkning och sedan skäktades ock häcklades linet. Jag fick hämta ner spinnrocken från vinden och så sattes spinnhjulet igång och pigorna sjöng:

"Rocken snurrar, lampan brinner, vinterkvällen är så lång".

I stuehörnet stod vävstolen där mor Hanna "slog in" till ett tyg, som skulle bli kjortel till smätöserna och byxor till Lill-Per.

Julen var bondkalasernas tid. Redan i oktober förbereddes till högtiden. Med svinslakten följde mycket arbete. På den tiden hade man ju varken elektriska assistenter eller andra moderniteter. Man knådade korvsmeten och stoppade den genom pölsehörn i fjälster för hand. Så saltade man ner fläskasior, så man hade att skära på till ärtor och bruna bönor. I stora ämbar brygdes ölet, som skummades

då och då. I november månad inträffade "gåsablotet". Varje gård med självaktning firade "Mårtens-afton". Vi hade många gäss och ankor, som torgfördes i Hörby, dit vi körde med häst och vagn.

Mot jul blev dagarna kortare, mörkret lade sig över skogen, stormen ven och man kröp till kojs tidigare. En "skulle lägga sej vid dagsljus", hette det. Farsgubben värmdes sig vid kakelugnsbänken i färskinnsplåsen vid den öppna spisglöden, medan mor från skänken plockade ner fjolårets ljusastumpar till de nypolerade kopparstakarna. Vid skenet av en talgdank eller också en fotogenlampa samlades "folket" till husandakt, då det lästes högt från Norborgs postilla. Det kunde hända, att någon granne i sena kvällen dock kom på besök. Då hade han nyheter att berätta från bygden, Då lyddes man med spända öron! Vi glyttar ville ju också höra på nyhetsförmedlaren, ty det fanns ju varken radio eller TV. Men folk var nog snällare förr. Nu vågar en ju inte öppna dörren om det bultar sen det blivit mörkt.

Men här sitter jag nu i min stua i Önnköping, efter att ha slitit i alla dar, passat småsyskon och far, som förresten sitter där på väggen i porträtt. Han var en stor man, nämndeman, kyrkovärd, disponent på Önnköps mejeri, som han var med om att stifta. Och så hade han ju ortens boutredningar om hand. Hans farfarsfar var den bekante riksdagsmannen Olof Andersson i Sjököp, Nils Månssons i Skumparp företrädare. Ett egendomligt fall av släktskap är det, då jag kan säga, att riksdagsmannen Ola Andersson, Sjököp, var min farfarsfarfar men också min morfarsmorfarsfar. Gamla tiders fåfänga, att de skulle tvingas att gifta sig i slakten, detta får efterkommande lida för, säger Elin, som sätter på "kaffeheran" och lägger på "riktiga bönor".

Elin tar fram och visar den vackra silverstånkan, en släktklenod från 1800-talet. Den har sin givna plats på en 1800-tals ekekista med dekor i blått och vitt. Det finns flera allmogekistor på vinden, fyllda med "dynevar" och hemvävda textilier. — Men nu snurrar "Petter" och hållen till godo!

Hanna Larsson

JÄRNVÄGSHOTELLET

Tel. 0413/200 25

H Ö Ö R

FESTER ARRANGERAS

LOKALER FÖR SAMMANTRÄDEN